

Dokumentin sisältö

JOHDANTO

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA 2025-2029

Erillissuunnitelmat

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

JOHDANTO

Kunnilla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä kunnassa on laaja-alainen ja poikkihallinnollinen. Hyvinvointia edistäviä toimia tehdään kunnan kaikilla sektoreilla yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Keskeisinä yhteistyökumppaneina hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ovat hyvinvointialue sekä järjestöt. Vuoden 2023 alusta voimaan tullut hyvinvointialueuudistus muutti kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäväkokonaisuutta ja uudistuksen myötä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen pohjautuu vahvasti kuntien ja hyvinvointialueiden sekä muiden toimijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Sotkamon kunnan hyvinvointisuunnitelma 2025-2029 sisältää ehkäisevän päihdetyön suunnitelman, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi sekä turvallisuussuunnitelman valtuustokaudelle 2025-2029. Suunnitelma tarkastetaan ja päivitetään vuosittain.

HYVINVOINTIKERTOMUS 2022-2025

Sotkamon laaja hyvinvointikertomus 2022-2025 laadittiin keväällä 2025. Kertomus pohjaa kouluterveyskyselyn 2025, lapsiperheiden hyvinvointikyselyn 2024, TEA-viisarikyselyiden 2023-2025 sekä Kainuun hyvinvointikyselyn tuloksiin. Lisäksi raportissa on hyödynnetty tilastokeskuksen tietoja, FCG:n tuottaman PYLL-indeksin tietoja sekä Terve Suomi -tiedonkeruun tuloksia Kainuun osalta. Alla tiivistelmä hyvinvointikertomuksen positiivista muutoksista ja kehittämiskohteista valtuustokauden 2021-2025 aikana ikäryhmittäin esitettynä. Koko raportti on luettavissa täältä:

<https://www.hyvinvointikertomus.fi/preview/21663648930>
(<https://www.hyvinvointikertomus.fi/preview/21663648930>)

1. Lapset ja lapsiperheet

Positiiviset muutokset

- Tilapäinen lastenhoitoapu käynnistynyt kunnassa
- Yhä useampi alakouluikäinen kokee vanhempien kannustustavan ja antavan tukea
- Kouluvalmentaja tukee oppilaita alakouluissa
- Kouluinnostusta kokevien alakoululaisten osuus on kasvanut
- Elintavoissa (liikunta, uni, aamupalan syöminen ja hampaiden harjaus) suunta parempaan

Negatiiviset muutokset

- Aiempaa harvempi alakoululainen ilmoitti osallistuneensa koulun asioiden suunnitteluun
- Alle kolmannes kokee, että luokassa on usein rauhallista
- Kokemukset koululounaan mausta ja laadusta ovat heikentyneet
- Seksuaalista häirintää kokeneiden osuudessa kasvua

2. Nuoret ja nuoret aikuiset

Positiiviset muutokset

- Mielihetki-toimintamalli käynnistynyt Sotkamossa
- Nuorisotyöntekijät aktiivisesti mukana oppilaiden ja opiskelijoiden arjessa

- Elintavoissa muutosta parempaan (liikunta, hampaiden harjaus)
- Yhä useampi yläkoululainen ei käytä alkoholia lainkaan
- Yläkoulussa ilmapiiri luokissa on parantunut

□ Negatiiviset muutokset

- Mielen hyvinvointiin liittyvät haasteet kasvussa
- Nikotiinipussien käyttö lisääntynyt
- Koululounaan päivittäin syövien osuus on laskenut

□ 3. Työikäiset

□ Positiiviset muutokset

- Liikuntaneuvonta/elintapaohjaus käynnistynyt hankkeen muodossa kunnan toteuttamana palveluna
- Kulttuuripalveluiden käyttö: 48 % käyttää kuukausittain
- Palveluiden saavutettavuus hyvä: 61 % arvioi kulttuuripalvelut hyvin saavutettaviksi
- Työttömyysprosentti vertailualueiden matalin
- Asiakastyytyväisyys työllisyyspalveluihin korkea: 72 % tyytyväisiä henkilökohtaiseen palveluun
- Joukkoliikenteen parantaminen tukee työssäkäyntiä
- Kansalaisopiston kurssit vahvistavat työikäisten osaamista ja hyvinvointia: 95 % koki kurssit merkityksellisiksi

□ Negatiiviset muutokset

- Pitkäaikaistyöttömien ja alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on kasvanut
- Aktivointiaste jäänyt alle tavoitteen: 48,9 % (tavoite yli 50 %)
- Opinnollistamisen käyttöönotossa ongelmia: osaamista ei tunnisteta oppilaitoksissa
- Digiriippuvuus huolena: noussut esiin myös nuorten aikuisten parissa

□ 4. Ikäihmiset

□ Positiiviset muutokset

- Elämänlaatu hyvä: 64 % kokee sen hyväksi tai erittäin hyväksi
- Turvallisuuden kokemus: 89 % kokee asuinympäristön turvalliseksi
- Säännöllinen kotihoito saatavilla: 3,4 % (sama taso kuin vertailualueilla)
- Hyvinvointia tukevat tekijät: liikunta, ravinto, uni, harrastukset, vapaaehtoistyö, sosiaaliset suhteet
- Seniorikuntosali on aktiivisessa käytössä
- Digitukea järjestetty
- Ilmainen paikallisliikenne ja uintivuoro 70+ ikäisille
- Ikäihmisille suunnattuja asuntoja: 26 esteetöntä vuokra-asuntoa valmistui 2025
- Esteettömyyttä parannettu (kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma)

□ Negatiiviset muutokset

- Ikäihmisten alkoholin käyttö lisääntynyt (tilastot ja kotihoidon havainto)
- Digilaitteiden käytössä koetaan edelleen vaikeuksia, tarvitaan enemmän tukea
- Palvelujen saatavuudessa eroja taajaman ja haja-asutusalueiden välillä

HYTE-KERROIN:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, jonka tarkoitus on varmistaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. HYTE-kertoimen suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Vuonna 2025 Sotkamon HYTE-kerroin oli 69, joka on euroissa 215 600 € (THL 2026).

	2022	2023	2024	2025
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	238,7	311,1	376,2	
Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista		22		20
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	7,5	6,7		
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	0,9	0,9	0,7	
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	7,8	7,8	8	
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (-2023)		23		

Tulosindikaattorit 2022-2025, HYTE-kerroin. THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2026.

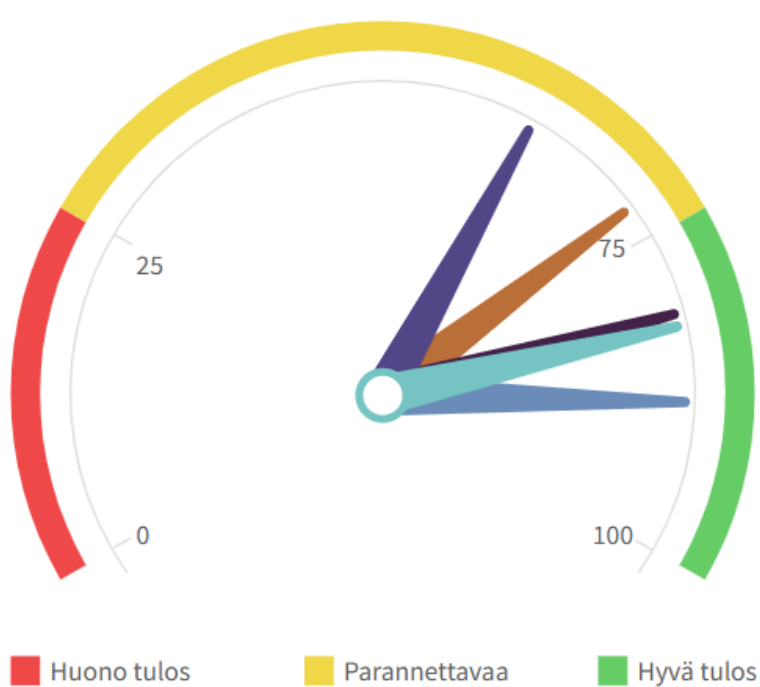
	2022	2023	2024	2025
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	100	0	0	
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	95	100	100	
Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	100	100	100	
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	0	100	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	100	100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	0	0	0	100
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	100	100	100	
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	100	100	100	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100	100	100	
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	100	100	100	
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä		0	0	100
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	0	0	100	
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	100	100	100	
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	96	100	100	
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	100	100	100	100

Prosessi-indikaattorit 2022-2025, HYTE-kerroin. THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2026.

TEAvisari:

TEAvisari on kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämisessä kuvaava verkkopalvelu, joka tukee kuntien, alueiden ja koulujen terveydenedistämistoiminnan suunnittelua ja johtamista. TEAvisarin tiedonkeruut toistuvat säännöllisen syklin mukaan. Parittomina vuosina kerätään tietoja kuntajohdosta, kulttuurista sekä peruskouluista ja parillisina vuosina liikunnasta, perusterveydenhuollosta sekä lukioista ja ammatillisesta perustutkintokoulutuksesta. Sotkamon yksikään TEAvisarin osa-alue ei ole viimeisimpien tiedonkeruiden mukaan saanut huonoa tulosta (pisteet 0-25). Liikuntaa lukuunottamatta Sotkamon tulokset ovat koko maan tuloksia parempia.

Kaikki sektorit : Sotkamo 2025

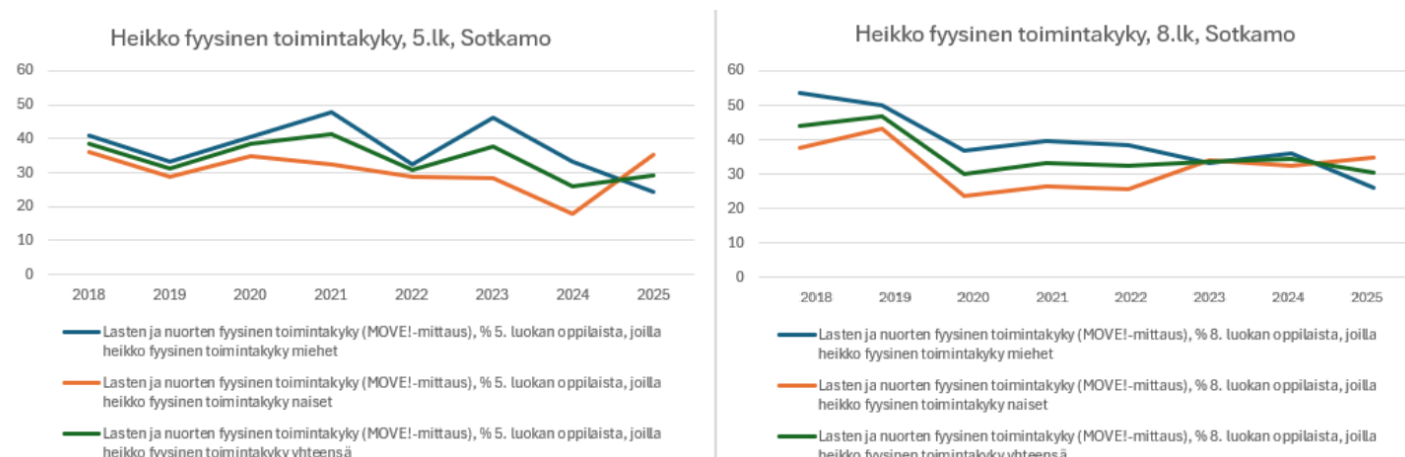
Aineisto päivitetty 26.11.2025

Pisteet	Sotkamo	Koko maa
Kaikki sektorit	76	72
Kuntajohto	88	87
Perusopetus	72	64
Lukiokoulutus	81	69
Ammatillinen koulutus	..	66
Liikunta	62	69
Hyvinvointialueet	..	59
Kulttuuri	82	77

MOVE!-mittaus:

Move!-mittaus on valtakunnallinen perusopetusikäisten fyysisen toimintakyvyn mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka tavoitteena on seurata ja tukea oppilaiden fyysistä toimintakykyä. Mittaukset toteutetaan osana koulun liikuntakasvatusta. Järjestelmän ytimessä ovat lapset ja nuoret, joiden hyvinvointia ja liikkumista pyritään tukemaan sekä yksilöllisesti että osana yhteisöä. Sotkamossa Move!-mittausprosessia on kehitetty osana Sotkamo Solisten Liikkeelle -hanketta. Uudessa Move-mallissa mittaukset toteutettiin jo keväällä, jotta tulokset olivat käytettävissä tulevien 5.- ja 8.-luokkalaisten laajoissa terveystarkastuksissa heti lukuvuoden alussa. Kaikille oppilaille varmistettiin yhdenvertainen mittausympäristö järjestämällä mittaukset keskitetysti Vuokaati Areenalla.

Vuoden 2025 mittaustulosten mukaan fyysinen toimintakykyyn katsotaan olevan heikolla tasolla n. 30 %:lla mittaukseen osallistuneella sotkamolaisella oppilaalla. Pojilla tulokset paranivat vuoden takaisesta, mutta tytöillä heikkeni. Fyysinen toimintakyky luokitellaan heikoksi, jos Move!-mittausten yhteispistemäärä on enintään 15 pistettä. Indikaattori soveltuu peruskouluikäisten lasten ja nuorten toimintakyvyn arviointiin ja perustuu kuuteen Move!-mittausosioon, jotka kuvaavat kestävyyttä, lihaskuntoa, motorisia taitoja ja liikkuvuutta. Osiot muodostavat yhtäläisesti painotetun summapistemäärän. Heikko fyysinen toimintakyky lisää terveys- ja hyvinvointiriskejä sekä vaikeuttaa arjen fyysisistä toiminnoista selviytymistä. Sillä voi olla kielteisiä vaikutuksia oppimiseen, koulumenestykseen sekä vapaa-ajan liikkumiseen ja liikuntaharrastuksiin osallistumiseen.

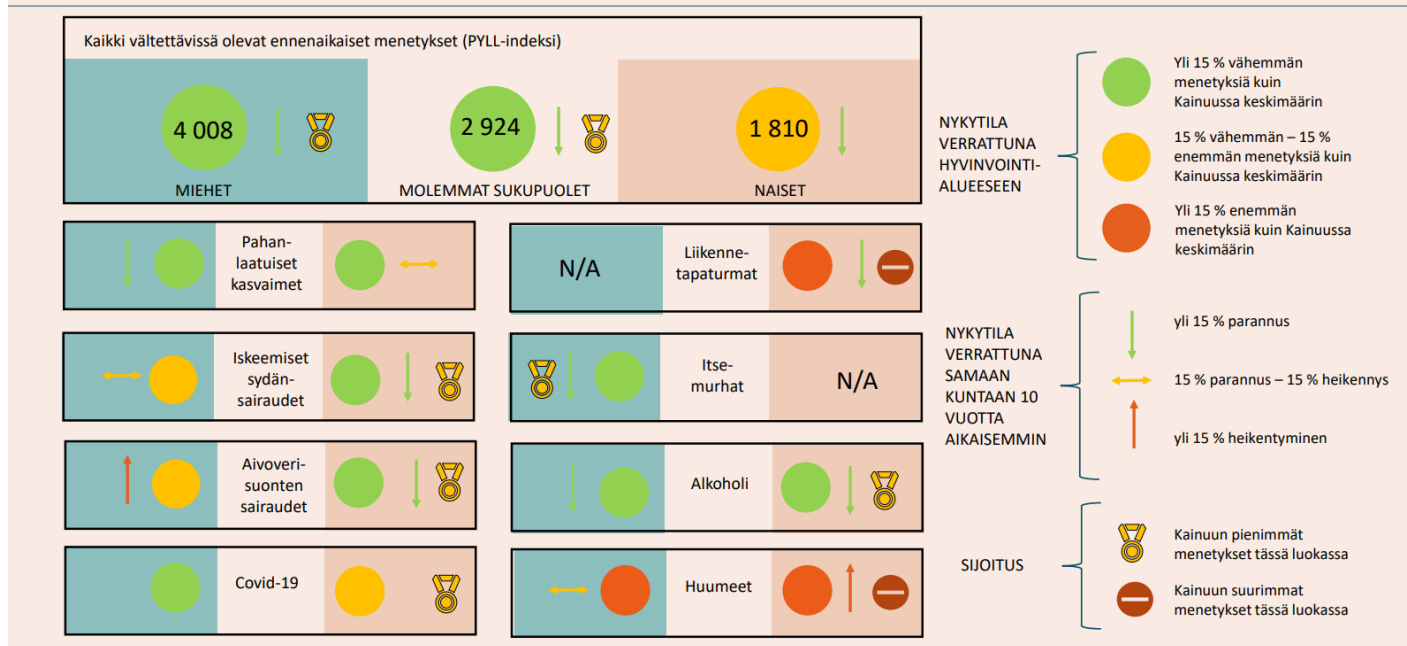
Move!-mittaus 2018-2025. Heikko fyysinen toimintakyky.

PYLL - Vältettävissä olevat ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet

PYLL on tapa tarkastella kuolleisuutta niin, että huomioidaan vältettävissä olevat kuolinsyyt, tarkastellaan minkä ikäisenä kuolema on tapahtunut ja lasketaan menetetyt elinvuodet ennen 75 vuoden ikää. Sotkamon osalta vältettävissä olevat ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet ovat tarkastelujakson 2018-2022 osalta hieman alle maan keskiarvon sekä naisten, miesten että kummankin sukupuolen osalta. Miesten osalta verenkiertoelinten sairaudet sekä huumeet ja naisten osalta rintasyöpä, huumeet ja liikennetapaturmat ylittävät maan keskiarvon.

Sotkamo

FCG.

PYLL - Vältettävissä olevat ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet. Kuntatrendi, Sotkamo. (FCG 2024)

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA 2025-2029

Painopisteet:

Työ- ja toimintakyvyn edistäminen

Lapsiperheiden arjen tukeminen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen

Mielenterveyden edistäminen ja ehkäisevä päihdetyö

Turvallinen arki

Yhteistyön vahvistaminen

Osallisuuden vahvistaminen ja yksinäisyyden torjuminen

KUNTASTRATEGIAN KÄRKI	PAINOPISTE	KOHDERYHMÄ	TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO(T)	MITTARIT	AIKATAULU

Hyvinvoiva ja turvallinen Sotkamo	Työ- ja toimintakyvyn edistäminen	Lapset ja nuoret	Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on parantunut	Liikunnallisen elämäntavan edistäminen osana varhaiskasvatusta ja koulupäivää sekä vapaa-aikapalveluiden toimintaa	Sivistyksen toimiala	Move!-mittausten tulokset	2025-2029
				Monipuolinen kulttuuri- ja harrastustoiminta erityisryhmät huomioiden	Sivistyksen toimiala Liikuntapalvelut Kainuun Liikunta Seurat ja järjestöt Seurakunnat	Kouluterveyskysely: harrastaminen	2025-2029
				Harrastamisen Suomen mallin -toiminnan kehittäminen Nuorten ePassi käytössä	Liikuntapalvelut Seurat ja järjestöt Kainuun Liikunta	Strategia on valmis	2026-2029
				Elintavat ja ympäristö tukevat jaksamista ja toimintakykyä	Sivistyksen toimiala Tekninen toimiala Liikuntapalvelut Paikalliset yritykset	Kouluterveyskysely: liikunta, uni ja ravitsemus Sotkamon kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma Ruokailun ja ruokakasvatuksen nykytila.fi-arvioinnin tulokset	2025-2029

		Työikäiset	Työikäisten koettu fyysinen terveys paranee	Kuntalaisille on tarjolla maksutonta liikuntaneuvontaa/elintapaohjausta	Liikuntapalvelut Kainuun hyvinvointialue	Kainuun hyvinvointikysely: fyysinen terveys	2025-2029
					Tekninen toimiala	Laadullinen arviointi	2026-2025
				Työikäisille on tarjolla ravitsemussuositusten mukaista ruokaa	Paikalliset yritykset		
				Ravitsemusterveystta edistäviä kampanjoita ja tapahtumia sekä luotettavaa ja myönteistä ravitsemusviestintää	Liikuntapalvelut Hyvinvointikoordinatori Kainuun hyvinvointialue Paikalliset yritykset Kansalaisopisto	Toteutuneiden tapahtumien ja kampanjoiden (ml. viestintä) lukumäärä	2025-2029
			Työikäisten osaaminen vahvistuu ja pitkäaikais-työttömyys vähenee	Laadukkaat työllisyyspalvelut Tarjotaan matalan kynnyksen ohjausta Toimivat työkyvyn tuen palvelut	Työllisyyspalvelut Kainuun hva Eläkeyhtiöt Työpaikat Työterveys-huolto	Pitkäaikaistyöttömien osuus	2025-2029

		Ikäihmiset	Ikäihmiset ovat aktiivisia ja hyväkuntoisia	Maksuton elintapaohjaus	Liikuntapalvelut Kainuun hva	Kaatumisiin liittyvät hoitojaksot (hyte-kerroin)	2025-2029
				Voimaa vanhuuteen - ohjelman toimenpiteet	Liikuntapalvelut Kainuun hva Järjestöt IISI-hanke	Osallistujien ja toimenpiteiden lkm	2025-2027
				Monipuolinen kulttuuritarjonta	Liikuntapalvelut Kainuun hva Kulttuuripalvelut Kansalaisopisto	Kansalaisopiston kursseilla harrastavien	2025-2029
				kansalaisopiston kurssitarjonta ja järjestöjen tarjoamat palvelut	Järjestöt 4. sektori IISI-hanke	ikäihmisten lukumäärä	
				keskustaaajamis ja sivukylillä		Toimintamalli ikäihmisten sosiaalisen hyvinvoinnin tukemiseksi on kehitetty ja käytössä	2025-2029

Hyvinvoiva ja turvallinen Sotkamo	Lapsiperheiden arjen tukeminen	Lapsiperheet	Vanhempien voimavarat vahvistuvat	Tilapäinen lastenhoitoapu	Sivistyksen toimiala MLL Seurakunnat Sivistyksen toimiala Kainuun hva	Palvelua käyttävien perheiden lukumäärä Lapsiperheiden hyvinvointikysely	2025-2029
				Näyttöön perustuvien vanhemmuuden tuen menetelmien kehittäminen ja käyttöönotto	Sivistyksen toimiala Kainuun hva Seurakunnat Järjestöt	Käytössä olevien näyttöön perustuvien tuen menetelmien lukumäärä	2026
				Säännölliset matalan kynnyksen tapaamiset ja kanavat eri elämänvaiheissa olevien lasten vanhemmille digitaalisuus huomioiden	Sivistyksen toimiala Kainuun hva Seurakunnat Järjestöt	(vähintään 1 toimintamalli käytössä)	2026-2029
				Perheiden arjen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen	Sivistyksen toimiala Opiskeluhoitoryhmät Kainuun hva Seurakunnat Järjestöt	Yhteinen vuosikello Tapaamisten ja kanavien lukumäärä Tavoitettujen perheiden lukumäärä Lapsiperheiden hyvinvointikysely: yhteisöllisyys	
				mista järjestämällä teematilaisuuksia, jotka tukevat perheiden arkea ja kokonaisvaltaista hyvinvointia		Tilaisuuksiin osallistuneiden huoltajien määrä vuodessa Huoltajien antama arvio tilaisuuksien hyödyllisyydestä	

						ä Henkilöstön arvio kodin ja kunnan yhteistyön vahvistumisest a	

Mielenterveyden edistäminen ja ehkäisevä päihdetyö	Lapsiperheet, lapset ja nuoret	Vanhemmuutta tuetaan tutkituilla toimintamalleilla	Kehitetään ja otetaan käyttöön vanhemmuuden tuen palvelupolku	Sivistyksen toimiala Kainuun hva Seurakunnat Järjestöt	Palvelupolku on valmis	2026-2029
		Vahvistetaan mielenterveyso saamista ja - taitoja, erityisesti kaveritaitoja. Jokaisella lapsella ja nuorella on kaveri	Koulutusta ammattilaisille Mielihetket käytössä kouluissa	Varhaiskasvatus Koulutoimi Nuorisotoimi IP/AP Kainuun hva Seurat ja järjestöt Seurakunnat	Koulutusten ja osallistujien lukumäärä Kouluterveyskysely: mielen hyvinvointi, sosiaaliset suhteet	2026-2029
		Tuetaan lasten terveyttä, hyvinvointia ja myönteistä suhtautumista ruokaan	Digitaalisten palveluiden (Omaperhe, Omahelpperi, Lähellä.fi) käytön edistäminen ja tunnetuksi tekeminen	HYTE-työryhmä Koulut Nuorisotoimi Kainuun hva Seurakunnat Koulut Ateria- ja puhtaanapito-palvelut Kainuun hva	Viestintäkampanjojen lukumäärä, palveluiden käyttäjien määrä	2026-2029
		Tunnustetaan luonnon, kulttuurin ja liikunnan merkitys osana hyvinvointia	Hyödynnetään hyvinvointialueen toimintamallia kouluruokailun tukemiseen syömishäiriöitä sairastaville	Päiväkodit Koulut Nuorisotoimi Liikuntatoimi Kulttuuritoimi	Toimintamalli on huomioitu yksikkökohtaisissa opiskeluhoollon- nitelmissa	2026-2029
			Luonto-, kulttuuri- ja liikuntalähtöiset toimintamuodot integroidaan osaksi opiskeluhoollon ennaltaehkäisevää ja yhteisöllistä		Henkilökunnalle järjestettyjen koulutusten määrä Arvio siitä, miten luonto-, kulttuuri- ja liikunta näkyvät ohjaavissa	

				työtä	EPT-työryhmä Lapsiystävällinen kunta - koordinaatioryhmä	asiakirjoissa vuonna 2029	2026- 2029
			Päihde- ja pelihaittojen vähentäminen paikallisella tasolla	PAKKA- toimintamalli	Kainuun hva Kaikki toimialat Järjestöt Järjestötiimi	Kulttuuriopetus suunnitelman toteuttaminen Tehtyjen toimenpiteiden lukumäärä (vähintään 2/vuosi)	2026
				Nuorten huumekuolemi- en ehkäisyhankke- en toimenpiteet		Kouluterveysky- sely: päihitteet ja riippuvuudet Päihdeavainindikaattorit	2026- 2029
				Järjestöavustuksissa huomioidaan päihde- ja pelihaittojen ehkäiseminen		Huumekuolemien lkm	
						Päihde- ja pelihaittojen ehkäiseminen kirjattu kunnan myöntämiin avustuskriteereihin	

[illegible]

		Työikäiset ja ikäihmiset	Varautumisen kehittäminen yhteistyössä hyvinvointialueen (pela), järjestöjen ja 4. sektorin kanssa	Asukkaiden resilienssiä, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta edistävät toimenpiteet (ml. viestintä)	Kunta Kainuun hva Yhdistykset Aukkaat	Toimenpiteiden ja tilaisuuksien lukumäärä	2026-2029
			Yhteisöllinen asuminen lisääntyy ja tukee turvallista arkea	Yhteisöllisten asumismuotojen kehittäminen	Kunta Kainuun hva	Yhteisöllisten asumispaikkojen määrä ja käyttöaste	2026-2029

		Kaikki kuntalaiset	Kaikki kunnan tilat ovat turvallisia ja tukevat hyvinvointia	Laaditaan ja otetaan käyttöön koko kuntaa koskevat turvallisemman tilan periaatteet	Kaikki kunnan toimialat Yhdistykset Kuntalaiset	Periaatteet ovat käytössä ja niistä viestitään säännöllisesti Kerätään palautetta periaatteiden käytöstä ja toimivuudesta	2026-2029
				Toteutetaan säännöllisesti kouluympäristöjen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisöjen hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	Sivistyksen toimiala Tekninen toimiala	Kouluympäristöjen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisöjen hyvinvoinnin edistämisen tarkastus on toteutettu (HYTE-kerroin)	2025-2029
			Läheisuhde- ja perheväkivallan tunnistaminen ja varhainen tuki paranevat	Toimintamallien päivittäminen, henkilöstön puheeksioton koulutus.	Kaikki kunnan toimialat Kainuun hva Seurakunnat Järjestöt	Toimintamallit on päivitetty Koulutusten lukumäärä ja kattavuus (tavoite 50 % henkilöstöstä)	2026-2029
			Digitaalinen arki on turvallista	Lisätään tietoisuutta huoli-ilmoituksen tekemisestä viestinnän keinoin sekä tapahtuminen ja tilaisuuksien yhteydessä	Hallinnon toimiala Sivistyksen toimiala Kainuun hyvinvointialue	Viestintätoimenpiteiden määrä (vähintään 4 toimenpidettä/vuosi)	2026-2029
			Ruoka-apua on saatavilla sitä tarvitseville kuntalaisille	Digiturva- ja mediakasvatus Viestintä	Tekninen toimiala Kainuun hva	Kainuun hyvinvointikysely: koettu digiturva	2025-2029

		Työikäiset	Työllisyyspalveluiden, työterveyshuolto, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin yhteistyö tiivistyy. Tiedonkulku ja ohjautuminen palveluihin paranevat.	Yhteiset palvelupolut työkyvyn tuen järjestämiseen. Järjestöjen rooli vertaistoiminnaissa ja elämänhallinnassa tuessa vahvistuu (esim. MIELI Kainuun mielenterveysry). Vahvistetaan yhteistyötä mm. hanketoiminna n avulla	Työllisyyspalvelut Kainuun hva: Aikuissosiaalityö Järjestöt Seurakunta (diakoniatyö)	Työttömyysprosentti Selkeät palvelupolut dokumentoituna ja käytössä Asiakaspalaute	2025-2029
					Työllisyyspalvelut Kainuun hva: Aikuissosiaalityö Järjestöt Seurakunta (diakoniatyö)	Toteutettujen hankkeiden lkm	2026-2029
		Ikäihmiset	Ikäihmisten hyvinvointia tuetaan toimintamallin mukaisesti yhteistyössä eri tahojen kanssa	Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan ikäihmisten tarpeiden pohjalta suunnitellun toimintamallin mukaisesti	Sivistyksen toimiala IISI-hanke Kainuun hva Seurakunnat Järjestöt	Toimintamallin valmis ja otettu käyttöön Kainuun hyvinvointikysely: ikäihmisten hyvinvointi	2025-2029

		Kaikki kuntalaiset	Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden yhdyspintarakenne on kuvattuna. Sopimukset lujittavat yhteistyötä.	Yhteistyötä toteutetaan kuvauksen ja sopimusten mukaisesti Kunnassa on hyvät rakenteet ja käytännöt järjestöyhteistyöhön. Toimintaa kehitetään järjestöjen tarpeesta ja yhteistyössä	Kainuun hva Kunta Seurakunnat Järjestöt Kunta (järjestötiimi) Järjestöt	Yhdyspintarakenne on kuvattuna ja sopimukset allekirjoitettu Säännölliset järjestötapaamiset (vähintään kerran vuodessa), palautekyselyn tulokset	2026 2025-2029
Sujuvan saavutettavuuden Sotkamo	Osallisuuden vahvistaminen ja yksinäisyyden torjuminen	Lapsiperheet, lapset ja nuoret	Lasten, nuorten ja huoltajien kuuleminen suunnittelussa: kyselyt, foorumit, osallistuva budjetointi	Lapset, nuoret ja huoltajat osallistuvat kunnan toiminnan ja palveluiden suunnitteluun osallistavilla menetelmillä	Kunnan kaikki toimialat Kainuun hva Seurakunnat Järjestöt	Suunnittelu-tilaisuuksien lukumäärä (vähintään yksi / vuosi) Kouluterveyskysely: osallisuus	2026-2029
		Työikäiset ja ikäihmiset	Monipuoliset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa Ikäihmisten kokema yksinäisyys vähenee	Osallistaminen vaihtelevilla menetelmillä Sosiaalisen hyvinvoinnin tukemisen toimintamallin kehittäminen ja käyttöönotto	Kaikki kunnan toimialat IISI-hanke Sivistyksen toimiala Muut kunnan toimialat Kainuun hva Seurakunnat Järjestöt	Kainuun hyvinvointikysely: Osallisuuden kokemus 1-2 uutta tapaa vaikuttaa (osallisuusohjelma) Toimintamalli on valmis IISI-hankkeen tulokset: Koettu yksinäisyys	2026-2029

		Kaikki kuntalaiset	Kaikkien ikäryhmien yhteisöllisyys ja osallisuus vahvistuvat matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen avulla	Järjestetään säännöllisiä, maksuttomia ja helposti saavutettavia eri ikäryhmille suunnattuja kohtaamispaikkoja olemassa olevissa kunnan tiloissa. Osallistujat ovat mukana suunnittelussa	Sivistyksen toimiala Tekninen toimiala Kainuun hva Järjestöt Seurakunnat	Kohtaamispaikkojen määrä, osallistuja- ja järjestäjämäärät Kouluterveyskeskus ja Kainuun hyvinvointikysely: koettu yhteisöllisyys ja osallisuus	2026- 2029

Erillissuunnitelmat

[-Sotkamon kävelyn ja pyöräliikenteen edistämisohjelma 2025-2040](#)

(<https://storymaps.arcgis.com/stories/2474a0fe7bd14833acadebd700ffd28f>)

[-Kainuun mielen hyvinvoinnin ohjelma 2025-2029](#)

(https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/897384/Kainuun_mielen_hyvinvoinnin_ohjelma.pdf?sequence=7&isAllowed=y)

[-Kainuun ravitsemusterveyden edistämissuunnitelma](#)

(<https://hyvinvointialue.kainuu.fi/sites/default/files/documents/library/2025-11/Kainuun-ravitsemusterveyden-edistamisen-suunnitelma-2025-2029.pdf>)

[-Kainuun liikumisohjelma 2030](#) (<https://kainuunliikunta.fi/wp-content/uploads/2025/06/Kainuun-liikkumisohjelma-Lupaan-Liikun-Kainuussa.pdf>)

-Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2025-2029, Kainuun hyvinvointialue

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY